

Slobodan Kaštela

DESET GODINA OD OSNIVANJA ZAVODA ZA ZNASTVENOISTRAŽIVAČKI I UMJETNIČKI RAD HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U BJELOVARU (2005. – 2015.)

Osnivanje Zavoda

Za osnivanje Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Hrvatske akademije u Bjelovaru osobito je bilo važno *Pismo namjere* od 14. listopada 2003. koje su Akademiji uputili Đurđa Adlešić, gradonačelnica Grada Bjelovara, i Damir Bajs, župan Bjelovarsko-bilogorske županije. To je pismo omogućilo da Predsjedništvo Hrvatske akademije na samome kraju iste godine donese Odluku o osnivanju Zavoda.

Sljedeći korak u ostvarivanju te odluke Predsjedništva bilo je zaključivanje *Ugovora o radu Zavoda* između Hrvatske akademije znanosti i umjetnost, s jedne, te Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije, s druge strane, 9. svibnja 2005. U ugovoru su utvrđene bitne odrednice za rad Zavoda kao što su:

- znanstvena i stručna istraživanja na području humanističkih, društvenih i prirodnih znanosti u suradnji s vanjskim znanstvenim i stručnim suradnicima;
- pokretanje i organiziranje znanstvenih skupova i savjetovanja važnih za razvoj znanosti i primjene znanstvenih rezultata u praksi;
- organiziranje izložaba s područja znanosti i umjetnosti kojima se Zavod bavi;
- objavljivanje rezultata znanstvenoistraživačkog rada u odgovarajućim edicijama;
- financiranje redovitog poslovanja rada Zavoda;
- način upravljanja Zavodom.

Međutim, stvarni rad Zavoda započeo je tek u rujnu 2006. godine, kada se uselio u gradski prostor u obnovljenoj vojarni u Ulici Antuna Branka Šimića 1.

Znanstveni i stručni skupovi

Zavod je od početka rada, sukladno programskim zadaćama Akademije i uočnim potrebama lokalne zajednice, osobitu pozornost poklanjao organizaciji znanstvenih i stručnih skupova. Tako je u proteklih nepunih deset godina efektivnog rada postigao izvanredne rezultate, što se potkrepljuje sljedećim činjenicama:

Organizirao je 7 znanstvenih skupova, i to:

- *250. obljetnica Bjelovara: izgradnja i razvoj 1756. – 2006.* (2006.);
- *Bjelovarsko-bilogorska županija: prošlost i sadašnjost* (2007.);
- *Bjelovarsko-bilogorska županija: razvoj temeljen na znanju* (2009.);
- *Garić-grad i okolica – od srednjovjekovlja do suvremenosti* (2010.);
- *Poljoprivreda i šumarstvo – turizam – zaštita okoliša: stanje i perspektive u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji* (2012.);
- *Zdravlje i kvaliteta života u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji* (2013.);
- *Bjelovar i Bjelovarsko-bilogorska županija u Domovinskom ratu* (2014.).

Osim spomenutih skupova, održana su i dva okrugla stola pod nazivom *Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru: uloga, znanstveni potencijali i perspektive* (2007.) i *Obrazovanje i razvoj* (2014.) te znanstveni kolokvij *Povijest Bjelovara – nove spoznaje* (2011.).

Nakladnička djelatnost

Nakladničkoj djelatnosti kao vrlo važnom aspektu rada Hrvatske akademije i njezinih znanstvenoistraživačkih jedinica Zavod je od samog početka rada poklanjao posebnu pozornost. Ona je prije svega bila usmjerena na objavljivanje knjiga sažetaka i cjelovitih tekstova izlaganja sa skupova te kataloga izložaba. Tako je uoči održavanja svih spomenutih znanstvenih skupova i kolokvija Zavod objavljivao knjige sažetaka radova koji će se izlagati na pojedinom skupu, a cjelovita izlaganja objavljena su u časopisu *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Hrvatske akademije*. Ti se radovi prethodno recenziraju prema postupku propisanom za sve Akademijine edicije. Od 2007., kada je objavljen prvi svezak *Radova*, do danas tiskano je ukupno osam knjiga, dakle po jedan broj svake godine, što potvrđuje redovitost izlaženja časopisa. S posebnim zadovoljstvom ističe se da je veći broj objavljenih svezaka, uz svesrdnu pomoć i razumijevanje autora, tiskan prije održavanja samog skupa.

Osim redovitog objavljivanja znanstvenog časopisa *Radovi*, 2011. godine utemeljena je i edicija *Posebna izdanja Bjelovarskog zavoda* u okviru koje je do sada objavljeno pet knjiga: knjiga Vladimira Strugara *Zatvorena vrata budućnosti – rano napuštanje srednjoškolskog obrazovanja*, knjiga Mire Kolar-Dimitrijević *Tragovi vremena u djelima*

Mate Lovraka, poznatog učitelja i književnika rođenog u Velikom Grđevcu, znanstvena monografija grupe autora *Povijest Bjelovara od početaka naseljavanja do kraja Domovinskog rata* (reprezentativna monografija rezultat je završetka trogodišnjega znanstvenoistraživačkog projekta pod istim nazivom koji je financirao Grad Bjelovar), knjiga Ilije Pejčića *Čitaonice u Grubišnom Polju – kulturni život Grubišnog Polja od razvojačenja 1871. do kraja Drugog svjetskog rata 1945.* te upravo objavljena knjiga Dubravka Habeka *Iz povijesti zdravstva Bjelovara*.

Svi objavljeni svesci časopisa *Radovi* te knjige iz edicije *Posebna izdanja* predstavljeni su u Bjelovaru, a pojedina i u Daruvaru, Berek, Velikom Grđevcu i Grubišnom Polju.

Ostali rad: izložbe, predavanja, književne večeri, Dani Ede Murtića, Dani otvorenih vrata

Izložbe

- *Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti kroz fotografije* (2008.);
- *Izdanja HAZU u fondovima i zbirka narodnih knjižnica Bjelovarsko-bilogorske županije* (2011.);
- *Veliki župani bjelovarski (1872. – 1924. / 1941. – 1945.)* (2011.);
- *Djelovanje Zavoda za znanstveni rad HAZU u Varaždinu 1983. – 2011.* (2012.);
- *Josip Juraj Strossmayer, biskup, političar, dobrotvor, kolekcionar: Izložba u povodu 200. godišnjice rođenja i 10. godišnjice utemeljenja Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru* (2015.).

Predavanja

- Dr. sc. Inga Lisac: *Povodom tristote obljetnice rođenja Ruđera Boškovića* (2011.);
- Akademik Franjo Tomić: *Stanje i mogućnosti razvoja hrvatske poljoprivrede u vrijeme pristupanja Europskoj uniji* (2011.);
- Akademik Jakša Barbić: *Prava i članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji* (2013.);
- Akademik Stjepan Damjanović: *Hrvatski jezik danas* (jezična tribina i izložba) (2014.).
- Prof. dr. sc. Vladimir Strugar: *Hrvatsko školstvo i europski san; naša zajednička održiva budućnost* (2014.);

Književne večeri

- Književni susret s književnikom i akademikom Goranom Tribusonom (2013.);
- Književni susret s akademikom Ivanom Aralicom (2014.).

Dani Ede Murtića u Velikoj Pisanici

- *Dani Ede Murtića* (otkrivanje spomen-ploče na Murtićevoj rodnoj kući, izložba Zlatka Kesera) (2011.);

- *Dani Ede Murtića* (izložba slikara Đure Sedera) (2012.);
- *Dani Ede Murtića* (predstavljena skulptura akademskog slikara Franje Ma-tešina *Velikopisanička pisanica*) (2013.);
- *Dani Ede Murtića* (o slikarovu životu govorili su Mladen Medar i Milan Beš-lič) (2014.);
- *Dani Ede Murtića* (o slikarovu životu govorili su Milan Bešlić i prof. dr. sc. Slobodan Kaštela).

Dani otvorenih vrata

Od 2011. godine Hrvatska akademija organizira *Dane otvorenih vrata*, manifesta-ciju u koju se uključuju sve sastavnice Akademije, pa tako i bjelovarski Zavod. To je prigoda da se poslovni prostor Zavoda otvori javnosti, da se održi konferencija za novinare, nastupi u pojedinim medijima te najčešće upriliči predstavljanje jednog od izdanja Zavoda u Bjelovaru.

Tijekom proteklog razdoblja u Bjelovaru je 2009. svoju sjednicu, koje se vrlo rijet-ko održavaju izvan Zagreba, održalo Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. U istom razdoblju održano je i 11 sjednica Znanstvenog vijeća Zavoda u Bjelovaru čiji su članovi prof. dr. sc. Slobodan Kaštela, prof. dr. sc. Vladimir Strugar, mr. sc. Tatjana Badrov i Ilija Pejić, prof. Uz to je održano nekoliko desetaka sasta-naka odborā za pripremu znanstvenih i stručnih skupova i drugih manifestacija te radnih sastanaka predstavnikā Zavoda s predstavnicima Grada Bjelovara i Bjelo-varsko-bilogorske županije.

Svi spomenuti rezultati rada Zavoda posebno dobivaju na značenju kad se zna da je bjelovarski Zavod Hrvatske akademije jedan od najmlađih Akademijinih znanstvenih jedinica i da je u njemu stalno zaposlena samo jedna osoba – admini-strativna tajnica. Upravo zbog toga treba kazati da sve što je do sada učinjeno ne bi bilo moguće bez svesrdnog angažmana prof. dr. sc. Vladimira Strugara, upravitelja Zavoda, te bez financijske, ali i svake druge, pomoći i podrške Grada Bjelovara i Bje-lovarsko-bilogorske županije i primjerene suradnje s kulturnim institucijama Grada Bjelovara, posebno Narodnom knjižnicom *Petar Preradović* Bjelovar, Gradskim mu-zejom Bjelovar i Državnim arhivom u Bjelovaru.

Izloženi rad bjelovarskog Zavoda Hrvatske akademije ubrzo je bio prepoznat u lokalnoj zajednici, pa mu je Gradsko vijeće Grada Bjelovara dodijelilo 2011. Zlatnu plaketu *Grb grada Bjelovara* za iznimne uspjehe na području znanosti. Plaketu je primio prof. dr. sc. Slobodan Kaštela, voditelj Zavoda, koji je u ime svih nagrađenih zahvalio na primljenim priznanjima. Sljedeće, 2012., godine prof. dr. sc. Vladimir Strugar, upravitelj Zavoda, prigodom obilježavanja Dana grada Bjelovara i Dana bjelovarskih branitelja, primio je javno priznanje *Počasni građanin grada Bjelovara* za osobit doprinos napretku grada Bjelovara.